

Lehtokinnassammal

Klippskapania

Scapania nemorea

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Lehtokinnassammal on maksasammal, joka muodostaa oliivinvihreitä tai ruskehtavia tiheitä tuppaita tai mattomaisia kasvustoja. Laji voi kasvaa myös yksittäisinä versoina muiden sammalten seassa. Lehtokinnassammalen versot ovat 1,5–5,5 mm levyisiä, ja voivat kasvaa useiden senttimetrin pituisiksi. Lapasta muistuttavat lehdet ovat jakautuneet kahteen erikokoiseen liuskaan. Selkä- ja vatsaliuska ovat taittuneet toisiaan vasten, kiinnittymiskohta eli köli on suora. Vatsaliuska on selkäliuskaa isompi ja molempien liuskojen reunat ovat isohampaiset. Lehtien reunat jatkuvat vartta alaspäin kiinnittymiskohdastaan eli ne ovat johteiset. Lehtokinnassammalen erottavat muista kinnassammalista ruskeat itujyväset, molempien lehtiliuskojen johteisuus ja isot hampaat.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lehtokinnassammal kasvaa kosteilla kivialustoilla, pääasiassa valuvetisillä tai suojaisilla kallioseinämillä ja purokivillä. Laji vaatii kosteaa pienilmastoa. Lehtokinnassammalen esiintyminen painottuu Etelä-Suomeen, mutta siitä tunnetaan myös pari kasvupaikkaa Pohjois-Karjalasta.

Nykytila ja uhkatekijät

Lehtokinnassammal on taantunut metsien uudistamis- ja hoitotoimien, vesirakentamisen ja rakentamisen takia. Samalta uhkaavat kasvupaikkoja suojaavien metsien hakkuut, rakentaminen, kasvukallioiden louhinta ja kemialliset haitta-vaikutukset. Vain noin neljäsosa lehtokinnassammalen nykyisistä tunnetuista kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Lehtokinnassammalen kasvupaikka tulisi rajata hakkuiden ulkopuolelle ja säilyttää myös ympäristö jatkuvasti peitteisenä, jotta kasvupaikka ei kuivuisi liikaa. Kalliot tulisi jättää louhimatta sammalen esiintymispaikoilla. Osa lehtokinnassammalen kasvupaikoista on metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä (pienvesien lähiympäristöt, jyrkänneet, rotkot ja kurut), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Luonnontilaiset purot ovat vesilain mukaisia arvokkaita elinympäristöjä. Monet kasvupaikoista ovat todennäköisesti METSO-ohjelmaan sopivia kohteita (muut monimuotoisuudelle merkittävät kalliot ja jyrkänneet).

Lähteet

Atherton, I., Bosanquet, S. & Lawley, M. (toim.) 2010. Mosses and Liverworts of Britain and Ireland – a field guide. British Bryological Society, 856 s. Verkkojulkaisuna: <http://www.bbsfieldguide.org.uk/> [Viitattu 11.11.2011.]

Damsholt, K. 2002. Illustrated Flora of Nordic Liverworts and Hornworts.

Hallingbäck, T. & Holmåsén, I. 1985. Mossor – En fälthandbok. Interpublishing, Stocholm. 287 s.

Kuva: annemaria, CC-BY-NC-4.0 [Laji.fi](https://www.flickr.com/photos/annemaria/)